է Աւագ նկարիչ, որ թէև Գլաձորում գրելու մասին յիշատակութիւն չկայ, բայց այնտեղ է ուսում ստացել և այնտեղ պիտի օրինակած լինի մեզ յայտնի նորա հնագոյն գործը, որ մի աւետարան է (Երևան, թանգ. № 99, 349բ). «Ցիշեցէք ի Քս. աղաչեմ ըզգանապատս ի բարեաց զԱւագ դպս. (դպիրս), որ զսբ. աւետարանս ցանկագրեցի մեծ սիրով ի յընդիր օրինակէ մեծ վզին. Եսայեա...»: Գրուած է թղթի վերայ, բոլորգրով, ՉՀԸ թուին, որ հաշուած է Քրիստոսի «ի ՌԳՃԼԲ ամն», նկարազարդուած խորաններով և տէրունական պատկերներով. ստացողն է ոմն Աւլան, որի պատկերը նկարուած է Աւագի պատկերի հետ Հոգեգալստեան մանրանկարին կից: Երկրորդ մեզ յայտնի գործը Բեշգին Օրբէլեանի համար գրուած աւետարանը, զարդարուած աւելի բազմաթիւ, բովանդակութեան հետ կապուած մեծ ու փոքր մանրանկարներով և զարդերով. «ի բանակալութե. ազգին Նետողաց՝ Կարճակեցին Արփայի (1335 թ.) և յիշխանութե. զօրացելոյ յիւ. և փառաց ի փառս բարձրացելոյն կրկին կենօք և աշխարհօք մեծ իշխանաց իշխանին պարոն Բուրթելին, հօր վերասացեալ զարդու զաւակին Պեշգենին, ստացողի ձ՜ծաւին զանձուս: Եւ ի վերատեսչութե. եպիսկոպոսութե. տն. Սարգսի մետ(ր)ապօլտի: Ի գպրապետութե. մեծ հաւտորին Եսայեա»: Երրորդ գործն է հէնց սոյն Սարգիս մետրապօլտի համար գրած երգարանը կամ Խազգիրքը, նուրբ մագաղաթի վերայ, բոլորգրով, որ գտնւում է Բերլինի արքայական մատենադարանում: Թուագրուած է «յաշխարհակալ ղանութեան սուլթան Մահմուտին (1336–1338) . . . Եւ ի լուսաւոր վարժապետութե. մեծին Եսայեա», ՉՁՁ = 1337: Ձեռագրի սկզբում երկու մանրանկար կայ, մէկը վեղարով, «տէր Ներսէս երգող» (Շնորհալին), միւսը եպիսկոպոսական կարճ խոյրով, որ ստացող Սարգիս եպիսկոպոսն է (*):

Մի տարի յետոյ յիշում է մեր Աւագին Մխիթար Անեցին, ոչ ժամանակագիրը, իբրև իւր Աստուածաշնչի զարդարման օժանդակող.

Պատկեր 220.

Մեծ օժընդակ այսմ գործին
արի և քաջ քարտուղարին
ւ՚անհամեմատ նըկարաւղին
շնորհաց Աւագ սարկաւագին:

Մխիթար Անեցու ձեռագիրը թուագրուած է. «Ցեօթն Ճ. ւ Ձ. թվին: և Է. երորդ աւելորդին. աշխարհս հայոց է ի վշտին, որպէս պատմեն վս. Նեռին:

չեցեալ, կամօք և ձեռնտուութեամբ սորին» գրել է մի Նարեկ: Ձեռ. Էջմ. № 569 Նժ (Աղթամարից) սքանչելի բոլորգրով, 131բ. «Գրեցաւ մեկնութիս. հրահանգ բանիցն Ցորա իմոյ ձեռամբ մեղապարտ սպասաւորի Դր. ի վայելս անձին իմոյ և յիշատակ հոգւոյ իմում և ծնողաց և վարժապետաց Մխիթարա և Տիրատրոյ, արդ որք հանդիպիք աղօթիւք. ինչ, յաղաւթս յիշեսջիք. ի թուի ՊԲ» (= 1353): Նոյնպէս Լիմից բերուած № 478 ձեռագրի յիշատակարանի մէջ. «Զօգնագնի որսացեալս ի ծուղակս կենակարոյս գոռոզին զՑոհ. սպասաւորի բանի բարի կամաւք յիշել աղաչեմք հանդերձ ծնողաւք և համազգայնօք: Ընդ նմին զտխեղերալուր վարժապետն մեր զՏիրատուր, որ փայլէր ի ժամանակին իւրում իբրև զարեգակն (նշանագրով) ի մէջ աստեղաց (նշանագրով). թիւ ՊԻԱ» (= 1372): Այս թուին, ուրեմն, մեռած էր Տիրատուրը:

Նա թաղուած էր Հերմոնի վանքում Էջմ. ի № 1241/1128, 384, յիշատակարանի համեմատ. «Գրեցաւ տխեղծ մատամբ Ցովհաննէս պիտակ պտի. (վարդապետի ?) ի թվս. ՊԿԴ (= 1415) ի վանքս Հերմոնի, առ դրան սբ. Լուսաւորչին և սբ. զամբարանաց սբ. վդտց. Տիրատրոյ, Գրիգրի. և այլոց»: Հերմոնի վարժապետներն էին Տիրատուրից և սորա աշակերտ Գրիգորից յետոյ Սարգիս, ապա Ցովհաննէս Կոլոտիկ, որ մանակից եղաւ աթոռի փոխադրութեան: Սարգսի աշակերտն էր նաև Աւագտէր Սպիտակաւոր Աստուածածնի վարդապետը և գրիչը (Խաղբ. Ա. 231-236): Հերմոնի գրիչներից յայտնի է Գրիգոր և նկարիչներից Եսայի:

(*) Verzeichniss der armenischen Handschriften. Dr. N. Karamianz, 1888, Berlin. երես 26: Մենք օգտուել ենք բուն ձեռագրից, որ յետոյ սեփականութիւն էր Մանուէլ եպիսկոպոս Ագիբէկեանցի: